

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “ลีลาภาษาในงานเขียนของวณิช จรุงกิจอนันต์” ผู้วิจัยได้ศึกษาลีลาภาษาที่ปรากฏในงานเขียนของวณิช จรุงกิจอนันต์ ตามที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัยแล้วนำมาวิเคราะห์ตามแนวคิดของกาญจนา วิชญูปกรณ์และเอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามที่ปรากฏในการตรวจเอกสารบทที่ 2 พบผล ดังต่อไปนี้

1. ลีลาภาษาในการใช้คำ

1.1 การใช้ถ้อยคำเหมาะสมกับตัวละครและเนื้อเรื่อง

1.1.1 การใช้คำศัพท์เฉพาะ

1.1.2 การใช้คำเก่า คำโบราณ

1.1.3 การใช้สำนวนใหม่

1.2 การใช้คำที่ใช้สื่อสารแบบสามัญชนทั่วไป

1.2.1 การใช้คำภาษาปาก

1.2.1 การใช้อัตถา

1.2.2 การใช้อักษร

1.2.3 การใช้อักษร

1.2.4 การใช้อักษร

1.2.5 อักษร

1.2.2 การใช้คำภาษาต่างประเทศ

1.2.2.1 คำทับศัพท์

1.2.2.2 คำคงรูปภาษาต่างประเทศ

1.3 การเล่นคำ

1.3.1 คำซ้ำ

1.3.1.1 การใช้ไม่ยมก

1.3.1.2 ซ้ำคำแบบมีคำหรือข้อความคั่น

1.3.1.3 ซ้ำคำชนิดเปลี่ยนเสียง

1.3.2 คำซ้อน

1.4 การเล่นเสียง

1.5 การใช้คำเลียนเสียงพูด

1.6 การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

1.7 การใช้คำติดปาก

1.7.1 การใช้คำ “แบบว่า”

1.7.2 การใช้คำ “เหลือปากว่าแรง”

1.7.3 การใช้คำ “อย่างกะ”

1.7.4 การใช้สรรพนาม “ผม”

1.8 การแทรกบทกลอนและบทเพลง

2. สีสลาภาษาในการใช้คำให้เกิดภาพ

2.1 การใช้คำอุปมา

2.2 การใช้คำอุปลักษณ์

2.3 การใช้บุคลาธิษฐาน

2.4 ภาพพจน์แบบประชดประชัน

3. ลีลาภาษาในการใช้ประโยค

3.1 การใช้ประโยคในการสื่อสาร

3.2 การใช้ประโยคสั้น

3.3 การใช้ประโยคยาว

4. ลีลาภาษาในด้านน้ำเสียงหรือท่าทีของผู้แต่ง

4.1 น้ำเสียงประชดประชัน

4.2 น้ำเสียงเคร่งเครียดจริงจัง

4.3 น้ำเสียงร่าเริง

4.4 น้ำเสียงเรียบง่ายตรงไปตรงมา

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ลีลาภาษาในการใช้คำ

การเลือกสรรในด้านของการใช้ถ้อยคำ ผู้เขียนย่อมต้องเลือกสรรคำต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และตัวละครหรือเหตุการณ์ของเรื่อง เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและประทับใจผู้อ่าน จากการศึกษางานเขียนของวณิช จรุงกิจอนันต์ พบว่ามีลักษณะการใช้คำดังนี้

1.1 การใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและตัวละคร

วณิช จรุงกิจอนันต์ มีการสรรค์สร้างถ้อยคำตามความเหมาะสมของเรื่องและตัวละครที่กำหนด เช่น

1.1.1 การใช้คำศัพท์เฉพาะ

คำศัพท์เฉพาะ หมายถึง คำที่ใช้เฉพาะในวงการใดวงการหนึ่งเท่านั้นซึ่งคนอื่นจะไม่เข้าใจ เช่น คำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ กฎหมาย สังคมวิทยาและรวมถึงคำศัพท์ที่ใช้ในทางศาสนา (ประทีป, 2543: 9) ในงานเขียนของวณิช จรุงกิจอนันต์ มักใช้คำศัพท์ทางด้านจิตรกรรมเล่าเรื่องการเรียนรู้ของตนเอง เช่น

จะอธิบายหน้าตาของพิมพ์สังกะสีให้ฟัง พิมพ์สังกะสีภาษาฝรั่งเรียกว่า Intraglio เหตุที่เรียกว่า อินทากลิโอก็เพราะมันเขียนว่าอินทากลิโอ เหตุที่มันเขียนว่าอินทากลิโอก็เพราะมันไม่เขียนว่าอินทากลิอ้วนแหละจ๊ะ

(วณิช, 2528: 211)

หล่อนรู้หรือเปล่าว่าพิมพ์หินเป็นยังไง พิมพ์หินภาษาฝรั่งเรียก LIHOGRAPHY ก็เอาหินเรียบ ๆ มาแผ่นหนึ่ง ผ่านกรรมเวรวิธีอันยากเย็นแล้วก็กลิ้งหมึกพิมพ์

(วณิช, 2528: 221)

คำว่า คัลเจอร์ช็อก (culture shock) นี้ ไม่รู้จะแปลเป็นไทยว่าอะไรดี ถ้าจะแปลให้ได้ ความครบถ้วนอย่างภาษาอังกฤษและเป็นที่ยอมรับทั่วไป ก็น่าจะแปลว่าความตระหนักกับวัฒนธรรม ใช้คำว่า “ตระหนัก” ก็รู้สึกว่าจะมากเกินไปนิด แต่ก็ดูจะดีกว่า “สะอึก”

(วาณิช, 2538ก: 1)

ผมจึงเป็นตัวการสร้างปัญหาให้กับพรรคพวกอย่างมากในระหว่างที่ทำละครด้วยกัน บทละครควรจะส่งให้เพื่อนร่วมงานอย่างน้อยสองวันล่วงหน้า เพื่อที่ผู้กำกับฯ จะได้อ่าน และกำหนด “บล็อกรัก” อันหมายถึงกำหนดว่าในแต่ละฉากตัวละครแต่ละตัวควรจะยืนนั่งเดินนอนอยู่ตรงไหน อย่างไร ฝ่าย “คอสตูม” หรือเสื้อผ้าจะได้รู้ว่าตัวละครจะต้องใช้เสื้อผ้าอย่างไร ใช้กี่ชุด จะหาได้จากที่ไหน ขอยืมใคร ฝ่าย “พร็อพ” อันหมายถึงของประกอบในฉาก จะได้ว่ามีอะไรจะต้องใช้บ้าง

(วาณิช, 2538ก: 140)

1.1.2 การใช้คำเก่า คำโบราณ

คำเก่าหรือคำโบราณเป็นคำที่ใช้กันในสมัยก่อน ซึ่งปัจจุบันอาจเลิกใช้ไปแล้วหรือยังใช้ในคนที่มีอายุมากไม่ได้ใช้กันโดยทั่วไป (ประทีป, 2543: 10) ดังปรากฏในเรื่องสั้น “เพลงใบไม้” ในชอยเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับตัวละครเอกของเรื่องคือ ยาย เช่น

ทำไมจะต้องลงมาตื่นทำทุกวัน ยายก็ว่าตื่นทำมันไกลแค่นี้ ทำไมจะต้องไปใช้น้ำในตุ่ม ให้ เป็ลียง ยิ่งตอนนี้ น้ำหลากปริมฝั่ง ไม่ต้องลงกระได ยิ่งสบาย

(วาณิช, 2537ก: 1)

ยายเดินเข้าครัว คดข้าวใส่ชามนั่งเปิบกิน

(วาณิช, 2537ก: 20)

1.1.3 การใช้สำนวนใหม่

สำนวนใหม่ เป็นลักษณะที่ผู้เขียนนำสำนวนเดิมมาเปลี่ยนใหม่แต่คงใช้ในความหมายเดิม เช่น

ถ้าฉันมีนาฬิกาพิชี่ อันทำด้วยเงินตรา ฉันก็จะนั่งน่านานี่ริเทิร์นทูประเทศไทยแล้วโดยไม่
ต้องรู้หลบเป็นหลักติดปีกต่อหาง

(วาณิช, 2528: 118)

สำนวนเดิม : รู้หลบเป็นปีกรู้หลักเป็นหาง

เรื่องจะมานั่งโอ้ มดไม่ให้ไตไรไม่ให้ตะ

(วาณิช, 2528: 123)

สำนวนเดิม : มดไม่ให้ไตไรไม่ให้คอม

ฝรั่งทุกคนพอครุถาม มันพูดเป็นต่อยหอย บางคนทำงานหมาไม่แตก แต่พูดน้ำไหลไฟ
แลบจนครูต้องยอมมัน

(วาณิช, 2528: 217)

สำนวนเดิม : น้ำไหลไฟดับ

แหม...ฉันคอยจะไกลน้ำท่วมทุ่งผักบุ้งหروมแหมมเสี่ยเรื่อย

(วาณิช, 2528: 77)

สำนวนเดิม : น้ำท่วมทุ่งผักบุ้งโหรงเหรง

เล่าให้ฟังพอเป็นกระสายรู้ไว้ไว้ว่าใส่ป่าหาหา

(วาณิช, 2528: 184)

สำนวนเดิม : รู้ไว้ไว้ว่าใส่ป่าแบกหาม

1.2 การใช้คำแบบสามัญชนทั่วไป

1.2.1 การใช้คำภาษาปาก

ภาษาปาก เป็นภาษาที่ใช้ในการพูดในชีวิตประจำวัน มักใช้ในสถานที่ที่เป็น
ส่วนตัวกับบุคคลที่สนิทสนมคุ้นเคย (กรมวิชาการ: 313) เช่น

1.2.1.1 การใช้คำตลาด

คำตลาด เป็นคำที่สามัญชนทั่วไปใช้พูดสื่อสารกันตามปกติโดยไม่ต้องคำนึงถึงความถูกต้องและความเหมาะสม แต่สามารถสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี เป็นการพูดอย่างไม่เป็นทางการ (ประทีป, 2543: 8) เช่น

ฉันนี่ใจเหี่ยวหมดเลย ขึ้นไปนั่งบนเรือบินตอน 2 โมง เครื่องบินออก 4 โมงตรง

(วาณิช, 2528: 32)

หยุดไอ้เรื่องดินฟ้าอากาศซึ่ง ๆ ใจแก้นั้นก่อน มาพูดเรื่องหนังไปกันดีกว่า ฉันมาอยู่ที่นี่ได้ 2-3 วัน ก็นั่งรถเมล์ไปดาวนันทานี้ได้ เพราะรถเมล์มันผ่านใกล้ ๆ บ้านที่ฉันพัก

(วาณิช, 2528: 53)

แล้วก็มีการเหล่า มีทั้งบาร์ธรรมดาและบาร์ทอปเลส ซึ่งก็เหมือนแถวพัฒนาพงศ์บ้านเรา แต่ห่วยกว่ากันหลายเท่า นับแต่เบียร์ซึ่งขายแก้วละ 75 เซ็นต์เป็นเบียร์ถัง กลิ่นยังกะเอี้ยวหมัก

(วาณิช, 2528: 58)

ยังตอนเดินมารอรถเมล์กลับบ้าน หรือขึ้นจี้จอรเพราะมันนาน ๆ จะมาคัน แล้วเดินกลับฉันยังสงสารตัวเองหนักเข้าไปอีกค่าที่ว่ามันหนาวเป็นบ้าเป็นหลัง ไอ้ความหนาวนะพอทน แต่ไอ้ปวดท้องฉี่นี่สิเต็มทาน

(วาณิช, 2528: 60)

ออกจากบ้านผมก็ล่อกล้วยเตี๋ยรดเงิน ซื่อกลับมาดูนไวกินที่บ้าน ไม่ทำกินเองให้เหนื่อยยากหรอก ประหยัดกว่าเยอะเลย

(วาณิช, 2543ก: 22)

ตอนอยู่ศิลปากรเวลาเขียนผู้ชายไม่ได้แก้ผ้าหมดนุ่งกางเกงลิงไว้ตัวหนึ่ง แต่ถ้าเขียนผู้หญิงก็แก้หมด แล้วก็ใช้จัดทำให้มันมิดชิดหน่อย แต่ที่นี้ทั้งนายหรือนางแก้หมดแล้วทำก็ไม่ต้องจัดเพราะแบบจะจัดตัวเอง

(วาณิช, 2528: 222)

เด็กคนหนึ่งเดินเตะไอติมผ่านมา

(วาณิช, 2537ก: 161)

ผมอยากรู้จักเธอเพราะรูปร่างหน้าตาของเธอกระแทกใจผม ส่วนเธออยากรู้จักผมเพราะ
โดนข้อเขียนของผมกระแทกใจเข้า

(วาณิช, 2537ก: 224)

เวลาครูล้อมมาทักให้ว่าไม่ใช่ ไม่เป็นอย่างนั้น ก็กราบลูกเดียว

(วาณิช, 2548ก: 76)

ผมก็อ้า ๆ อึ้ง ๆ อยู่ ถึงเวลาจะไปไม่ได้เพราะผมจำเป็นต้องอยู่โยงเฝ้าบ้าน มีหมาสอง
ตัว จะฝากบ้านไว้กับมันก็ใช่ที่ ไม่ได้จะไปแค่ปากซอยนี้ครับ...เมียผมเขาไปต่างจังหวัด

(วาณิช, 2548จ: 76)

1.2.1.2 การใช้คำแสดง

คำแสดง หมายถึง ถ้อยคำหรือสำนวนที่เข้าใจกันเฉพาะกลุ่ม ไม่ใช่ภาษา
ที่ถูกต้องตามหลักภาษา มักนิยมใช้ในช่วงเวลาหนึ่ง คำใดไม่เป็นที่นิยมก็เลื่อนหายไป คำใดนิยมก็
ยังคงใช้(ประสิทธิ์ และคณะ2544: 265) เช่น

ฝั่งประเทศฝั่งเมืองมันเนียบมาก เส้นกั้นเขตแดนระหว่างเมืองระหว่างรัฐตรงแนวเลย

(วาณิช, 2528: 48)

ที่ฉันทได้ยืมมาจะ ๆ มีอยู่ 3 คำ

(วาณิช, 2528: 61)

อาทิตย์ที่แล้วที่เมืองที่ฉันทอยู่นี้คนไทยโดนไอ้เกชิวไป 2 คน ทำงานปัมทั้งคู่

(วาณิช, 2528: 81)

ปีนก็ต้องยึดตัวเอาไว้หน้าราคาญ พวกนี้ควรถูกไปไอ้โป (ตำรวจอเมริกัน)

(วาณิช, 2528: 96)

แต่เสนอเข้าไปที่ไร โคนแบนลงมาทุกที

(วาณิช, 2528: 124)

เปเปอร์บอย คือเด็กส่งหนังสือพิมพ์แหละจะ โก๋หยอกอยู่เมื่อไหร่

(วาณิช, 2528: 207)

เมื่อวานไอ้พวกโพรงไม่ฟังจะ โน่น เบียเราไว้

(วาณิช, 2543ข: 99)

แล้วหล่อนก็ไม่ต้อง แรดเอาไปตามใครล่ะว่าที่ฉันว่ามานะจริงไหม

(วาณิช, 2528: 47)

นอกจากข้อหนึ่งแล้ว 5 ข้อหลังไม่มีปัญหาอะไรทำงานแบ็งค์ซะอย่าง สบายไปแปดอย่าง

(วาณิช, 2528: 14)

หัวหน้าของฉันไม่กล้าอยู่สองประการคือไม่กล้าเซ็นผ่าน และไม่กล้าส่งคืนมาให้ฉัน และได้ส่งไปให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ซึ่งก็ดึงคืนมาอย่างที่รู้ ๆ นั้นแหละ ผู้ช่วยผู้อำนวยการนะ นอกจากไม่ค่อยพูดแล้ว ยังพูดค่อยอีกด้วย ฉันเลยไม่กล้าเข้าไปพูด ถ้าเป็นผู้อำนวยการละก็คงกล้าเข้าไปตำอ้วยด้วยเพราะเคยไล่เตะกันมาแล้ว

(วาณิช, 2528: 30-31)

เหนื่อยก็เหนื่อย เงินก็น้อย อุด สำ หุ ซึ อยู่ ไป

(วาณิช, 2528: 242)

ถ้าคิดว่าคุ้มก็ต้องเอา เรื่องความรักนี้เราถึงไหนถึงกัน ไม่ยืนอยู่แล้ว หรือไง

(วาณิช, 2544: 149)

ให้ตายเถอะโรบิน...ผมไม่เคยคิดจะทำอย่างที่ว่านี้มาก่อนเลย

(วาณิช, 2541ก.: 24)

ถ้าเป็นอยู่อย่างนั้นล่ะก็ ปลงเสียเถอะแม่จ๋าเนียร์ เอาไว้ชาติหน้าฟ้าใหม่ค่อยมาสู้กับเขา
อีกที

(วาณิช, 2544: 56)

1.2.1.3 การใช้คำหยาบ

คำหยาบ เป็นคำที่นิยมพูดกันในกลุ่มเพื่อนสนิทโดยเฉพาะผู้ชายด้วยกัน
ไม่นิยมใช้ในงานเขียน ยกเว้นผู้เขียนต้องการสื่ออารมณ์ตามสถานการณ์ของตัวละครที่ปรากฏใน
เรื่อง เช่น

ขณะเขียนจดหมายถึงหล่อนอยู่นี้ ฉันก็กำลังนึกอยู่เหมือนกันว่าฉันมาอเมริกาทำหอกอะไร

(วาณิช, 2528: 44)

เมืองลองบีชเสือกเก็บภาษีแพงเกินไป

(วาณิช, 2528: 49)

แปลว่าล้วงลึกสุดลาคอ หรือว่าคอหอยมหัศจรรย์ อะไรก็ตามใจหล่อน รู้ไว้แต่ว่ามันไป
ฉิบหายวายปวงหมดแล้วกัน

(วาณิช, 2528: 55)

โสัย / ยากฉิบหาย

(วาณิช, 2544: 126)

“ กฏของกูได้เรื้อนเท่าแมวคืนตายแค่นี้ “ ยายบอก

(วาณิช, 2537ก: 20)

เออ...ให้มันหาลงได้อย่างนี้ชีวะคนไทยด้วยกัน

(วาณิช, 2528: 76)

ฝรั่งทุกคนพอครุถาม มันพูดเป็นต่อยหอย บางคนทำงานหมาไม่แตก แต่พุดน้ำไหลไฟ
แลบจนครุต้องขอมมัน

(วาณิช, 2528: 217)

ครั้งหนึ่งเห็นจะเลยสำหรับคนที่ต้องการเป็นอาจารย์ เพราะเป็นงานสบาย มันสบายโคตร
สบายจริง ๆ

(วาณิช, 2537ก: 59)

เป็นคนไทยก็ไม่เสือกบอก...จะแตกอะไรก็บอก ๆ มาให้รู้เรื่อง

(วาณิช, 2544: 189)

พอทำทำรู้จริงคนที่ตื่นพร้อมง้างตื่นรอกก็มีเยอะ

(วาณิช, 2548ข: 76)

อย่าตะกละไปหน่อยเลยนะ เพิ่งจะเอาผมลงดินได้สองเดือนเท่านั้นเอง แตกฝรั่งขึ้นกไป
พลาจ ๆ แล้วกัน

(วาณิช, 2543ข: 21)

“จะจับเขาแตกละซี” เจ้าลูกกบคักคอกผม

(วาณิช, 2543ข: 54)

เมื่อวานไอ้พวกโพรงไม้ฝั่งจะโน้นเบี้ยวเราไว้อย่างตามพิคแม่งถึงรังเลย हां...จนแล้วไม่รู้จัก
เจียม

(วาณิช, 2543ข: 99)

ที่เลวร้ายคือเมื่อเดินออกมาถึงถนนใหญ่ แถว ๆ โพธิ์สามต้นหรือแถว ๆ เจริญพาศน์ ไม่มี
น้ำคร่ำที่จะเอาเท้าแช่ ต้องเดินไปแล้วหลบเข้าร่วมบริเวณที่ถนนไม่ร้อนจัด กว่าที่จะถึงวัดมอญนี่ใจ
แทบจะขาด ตื่นแทบจะสุก

(วาณิช, 2548ฐ: 76)

“ใครบอกเอ็งล่ะว่าไม่มี เขาก็มีของเขา มีคนมาจับเขาดั่งเะ เหมียวเขาบอกมีอยู่คนหนึ่ง
ตามล่าเขาอยู่ รวยฉิบหายเป็นลูกเจ้าของโรงแรม

(วาณิช, 2535: 34)

การจอดรถหลัก แม่...ง นานมากและเสียเวลาประจำ พาลให้คนรถรับปลายทางหงุดหงิด
ทุกครั้ง

(วาณิช, 2548ธ: 76)

1.2.1.4 การใช้คำตัด คำย่อ

คำตัด คำย่อคือการตัดคำให้เหลือพยางค์สั้นลงแต่ยังคงมีความหมายเดิม
อยู่ หรือคงเค้าความหมายเดิมอาจจะย่อคำหรือย่ออักษรก็ได้ (กำชัย, 2537: 137) เช่น

ปีนี้ต้องยึดตำแหน่งไว้หน้ารารานู พวกนี้ดวลกับไอ้โป (ตำรวจอเมริกัน)

(วาณิช, 2528: 96)

ไอ้โป หมายถึง Police

จึงเปิดดิกของ ท.ว.พ. โดยสอ เสถบุตรดู ก็ปรากฏว่า Scrambled egg นั้นแปลว่าไข่คน

(วาณิช, 2528: 185)

ดิก หมายถึง Dictionary

ท.ว.พ. หมายถึง สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

มหา'ลัยที่ฉันเรียนมีนักเรียนประมาณสามหมื่น

(วาณิช, 2528: 189)

มหา'ลัย หมายถึง มหาวิทยาลัย

เช้าวันศุกร์คุณจอมโทร...มาหาผม

(วาณิช, 2535: 50)

โทร หมายถึง โทรศัพท์

“รู้จักกันที่เมืองนอกคะ เรียนที่ยูเคเดียวกัน จอมเขาเป็นนักเรียนทุน เขาเรียนเก่ง

(วาณิช, 2535: 101)

ยู หมายถึง University มหาวิทยาลัย

ตอนเรียนอยู่สุพรรณ ๆ นั้นชื่อนักเรียนของผมเป็นทางเกงขาสั้นสีเทาที่ พี่ชายท่านอธิการ ๆ

(วาณิช, 2548ฐ: 76)

สุพรรณฯ	หมายถึง	สุพรรณบุรี
อธิการ ๆ	หมายถึง	อธิการบดี

กรุงเทพ ๆ ฝั่งธน ๆ สมัยสี่สิบปีก่อนต่างจากกรุงเทพ ๆ ฝั่งธน ๆ สมัยนี้

(วาณิช, 2548ฐ: 76)

กรุงเทพ ๆ	หมายถึง	กรุงเทพมหานคร
ฝั่งธนฯ	หมายถึง	ฝั่งธนบุรี

อันเนื่องมาจาก รฟท.

(วาณิช, 2548ช: 76)

รฟท. หมายถึง รถไฟไทย

ฉันว่าไอ้ จอ.มอ. ฉบับนี้ชักจะเย็นเขี่ยเดียว

(วาณิช, 2528: 66)

จอ.มอ. หมายถึง จดหมาย

วันนี้บอกเรียนจุฬา ๆ ฟรุ้งนี้พอคุยกลุ่มใหม่บอกจบธรรมศาสตร์

(วาณิช, 2528: 111)

จุฬาฯ หมายถึง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่สุดก็มีรถของ กทม.บริการประชาชนมาวิ่ง

(วาณิช, 2543ช: 59)

กทม. หมายถึง กรุงเทพมหานคร

บวกลบคูณหาร ห.ร.ม. เข้า ค.ร.ม. ของ ค.ร.ป.ม.(คี่กฤทธิ ปราโมช) แล้วมันก็ ซ.ต.พ. ศูนย์
นั้นแหละ

(วาณิช, 2528: 206)

ทีวี ที่นี่ออกข่าวว่าคี่กฤทธิไม่ได้

(วาณิช, 2528: 228)

ไอนี้จบเดคที่ศิลปากรไปขลุกขลิกอยู่นิวยอร์ก 3 ปี จบโท ผ่านมา L.A. เตรียมกลับเมือง
ไทย ไอ้เหินจบอะไรไม่รู้ที่ธรรมศาสตร์แล้วไปจบอะไรก็ไม่รู้ที่ชิคาโก ผ่านมาแอล.เอ. เตรียม
กลับเมืองไทย แล้วก็ไอ้ถึกจบเศรษฐศาสตร์ เกษตร

(วาณิช, 2528: 235)

เดค	หมายถึง	การตกแต่ง (Decorate)
L.A	หมายถึง	เมืองลอสแอนเจลิส
แอล.เอ.	หมายถึง	เมืองลอสแอนเจลิส

ขายของก็มีเฮง ๆ ซวย ๆ ยังไงเงินก็ยังดีกว่าไปเป็นเนอสเอดตอนที่ยังสอบ R.N. หรือ
LV.N. ไม่ได้

(วาณิช, 2528: 242)

R.N.	หมายถึง	พยาบาล
L.V.N.	หมายถึง	ผู้ช่วยพยาบาล
NURSE AIDS	หมายถึง	คนเข็นรถ เข็นอี เข็นฉี จัดเตียง เทกกระโถน

ผมวิ่งมาหอบแฮกอยู่น้ำ เอ.ยู.เอ. ขึ้นนั่งรถแท็กซี่คันหนึ่งที่ผ่านมา

(วาณิช, 2537ก: 268)

อีกเรื่องที่ตลกมากคือทาง รฟท. เขามีการลดราคาค่าโดยสารให้ผอ.(ผู้สูงอายุ)

(วาณิช, 2548ธ: 76)

ไม่ได้มี รปภ. หน่วยรักษาความปลอดภัยอย่างที่เห็น ๆ ทุกวันนี้

(วาณิช, 2548ธ: 76)

นอกจากนี้ยังพบว่า วาณิช จรุงกิจอนันต์ นิยมใช้คำย่อเป็นคำเต็ม เช่น

เรียนจบของผมหมายถึงเรียนจบชั้นมอศอสามที่โรงเรียนประจำอำเภอ

(วาณิช, 2541ข: 73)

ตอนนั้นไอ้หอยเรียนปอสี่ ผมเรียนปอหนึ่ง

(วาณิช, 2541ข: 77)

ผมนั่งรถไฟทางไกลไปเชียงใหม่หนแรกตอนต้นปีสองห้าหนึ่งสอง

(วาณิช, 2548ณ: 76)

อ่านแล้ววางไม่ลง เลยคิดว่าอ่านให้จบไปเลยดีกว่า ก็จบครับ จบเอาตอนหกโมงเช้า

(วาณิช, 2548ค: 76)

ตั้งแต่ผมอยู่ชั้นประถมหนึ่งนะครับ

(วาณิช, 2548ณ: 76)

สี่มเช้าเรียนจบปอสี่ที่โรงเรียนวัดมะนาว

(วาณิช, 2537ก: 23)

วันหนึ่งของปีสองพันห้าร้อยสิบเอ็ด

(วาณิช, 2543ก: .61)

1.2.1.5 การใช้ภาษาถิ่น

ภาษาถิ่น หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดติดต่อสื่อสารตามท้องถิ่นต่าง ๆ สื่อความหมายเข้าใจกันในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งแต่ละถิ่นอาจพูดแตกต่างกันไปจากภาษาไทยมาตรฐาน (วิไลศักดิ์, 2547: 1) ในงานเขียนของวาณิช จรุงกิจอนันต์เรื่อง ฆาติกรรม ซึ่งเป็นเรื่องของศาลาฮ้อยเล่าทางภาคเหนือจึงปรากฏภาษาไทยถิ่นเหนือเพื่อให้เกิดความสมจริงของเรื่องด้วย เช่น

“ถ้ามันหลกลงมาจะว่าจะไค มีคนต่ายขึ้นมาละจะยะจะไค”

หลวงพ่อกถามอินจ้าง

“ข้าซ่อมได้ คู้ป้อ มันจะบ่หลกลงมา” อินจ้างยืนยันกับหลวงพ่อก เขาเชื่อว่าเขาจะซ่อมศาลาหลังนี้ได้ และจะไม่พัง

“ใช้ตั้งนักก้อ”

“เอาตั้งมาได้จะไค”

(วาณิช, 2537ก: 75)

1.2.2 การใช้คำภาษาต่างประเทศ

คำภาษาต่างประเทศ คือคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ มีทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีนภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น (ประสิทธิ์ และคณะ, 2544: 266) เนื่องจากผู้เขียนไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงพบมีการใช้คำที่เป็นภาษาอังกฤษ เช่น

1.2.2.1 คำทับศัพท์

คุณก็ต้องรู้แล้วว่าเขาไม่มาแน่ ๆ ไม่ใช่ นั่งรอเรื่อยไปจนตีสามตีสี่ โดยหวังว่าเพื่อ ๆ ว่าเขาอาจจะมาเซอร์ไพรส์คุณมั่ง

(วาณิช, 2544: 17)

ที่คุณจะหนักแน่นถึงกับกล่าวว่า...ฉันรักเธอ แต่ฉันก็รักประชาชนด้วย..นั่น บอกตรง ๆ ว่ามันช่างโบนเบล เป็นไปได้ยากเย็นเหลือเกิน

(วาณิช, 2544: 126)

ยิ้มไม่ยิ้มก็เซม ๆ อยู่แล้ว

(วาณิช, 2544: 223)

สอนที่นั่นชั่วโมงแล้วไปสอนที่โน่นต่อ วันศุกร์ไม่เอา เพื่อจะไปลองวิกเอนด์ที่ไหนบ้าง

(วาณิช, 2537ก: 58)

เขาส่งใบไต่สวนของโรงเรียนสอนภาษาแห่งหนึ่งในสหรัฐ ฯ มาให้ผมพร้อมกับบอกให้จัดการเรื่องเอาเอง

(วาณิช, 2528: 13)

แต่ไต่กรรมวิธีที่จะต้องทำตอนขอวีซ่าเข้าสหรัฐ ฯ นี้ดี มันยุ่งพิลึก ผมโน้ตสิ่งที่ต้องนำไปยื่นตอนขอวีซ่ามี 6 อย่าง คือ

(วาณิช, 2528: 14)

นอกจากข้อหนึ่งแล้ว 5 ข้อหลังไม่มีปัญหาอะไรทำงานแบงก์ซะอย่าง

(วาณิช, 2528: 14)

ผมบอกเธอว่าเธอจะคอยติดต่อแหล่งยังงี้ก็ได้ ให้ตำรวจเขาโอเคว่าฉันไปเมืองนอกได้ก็แล้วกัน

(วาณิช, 2528: 17)

เป็นเรื่องฟลุคเหมือนกัน ที่ผมได้รับการตรวจเอกสารเป็นคนสุดท้ายของวันนั้นพอดี

(วาณิช, 2528: 19)

ไปจะกล่าวบทมา ถึงพาราตองบิชกกว้างใหญ่ นี่ฉันจะเลคเชอร์ถึงภูมิภาคของเมืองที่ฉันมาอยู่ก่อน

(วาณิช, 2528: 48)

ทำมาจน 3 ชั่วโมงก็ไม่เห็นมันบอกให้बरคเสียที ฉันจะबरคเองก็ไม่กล้า ทั้งหัวตั้งเหนือ

(วาณิช, 2528: 89)

ถ้าฉันมีนาฬิกาพิช อันทำด้วยเงินตรา ฉันก็จะนั่งนาวนั้นริเทิร์นประเทศไทยแล้ว

(วาณิช, 2528: 118)

ถ้าจะรีเทิร์นก็ให้มันรีไทร์เสียก่อนเถอะ

(วาณิช, 2528: 152)

ส่งหนังสือพิมพ์ให้มันมาทั้งเดือน พอไปเก็บตังค์ โธ...มูฟซะแล้ว

(วาณิช, 2528: 208)

แต่ผมไม่ซีเรียสเรื่องปลอดสารพิษหรือไม่ปลอด

(วาณิช, 2543ก: 35)

ผมเป็นผู้ฟังที่ดีโดยนิสัย ฟังได้ทุกเรื่องโดยเฉพาะกับคนที่นับเป็นเพื่อน มีความเห็น
คอมเมนต์ตักท้วงแนะนำหรืออ้ออในจังหวะเหมาะสม

(วาณิช, 2543ก: 90)

ดีส อีส เดอะ เซลล์ัน เล็กเตอร์ ภาษาฝรั่งเศส

(วาณิช, 2528: 47)

ถ้ามันยังคงแอฟ โน โอเพนนิ่ง ไรท์ นาว อยู่ ฉันก็คงจะร้ายเล็ทเตอร์มาถึงหล่อนอีกเร็ว ๆ นี้

(วาณิช, 2528: 91)

มีเรื่องตลก ตอนฉันเข้าไปเรียนแล้วอาจารย์ฝรั่งคนหนึ่งขอดูไบทรานสคริปท์ของฉัน

(วาณิช, 2528: 165)

อีกอย่าง ถ้าไม่เหลือกำลังรับน้ำหนักเขามาง้อก็ไม่ต้องให้มันโอเวอร์แอ๊กชันมากจนเกินเหตุ

(วาณิช, 2544: 39)

ฝรั่งกลุ่มหนึ่งเข้ามาเช็กอินก็เห็นว่านั่งกันอยู่ ฝรั่งลงมานั่งดินเนอร์เสร็จออกไปไนต์ทัวร์ก็
ยังเห็นว่านั่งกันอยู่ จนฝรั่งตื่นเช้าลงมาเบรกฟาสต์และออกไปทัวร์ตลาดน้ำก็ยังเห็นว่านั่งกันอยู่

(วาณิช, 2541ก: 46)

ใครคิดว่ามีคุณสมบัติจะควอลิไฟให้ติดต่อมา อะไรทำนองนั้น

(วาณิช, 2544: 71)

1.2.2.2 คำกรุปภาษาต่างประเทศ

ก่อนที่จะไปทำงานอะไรหรือสมัครงานอะไรจะต้องมีใบโซเซียลเสกก่อน ชื่อเต็มภาษาอังกฤษคือ SOCIAL SECURITY

(วาณิช, 2528: 78)

ภาพพิมพ์นั้นฝรั่งมันเรียกPRINT ไม่ใช่ GRAPHIC

(วาณิช, 2528: 164)

วิชาที่เป็น PROBATION นี้จะได้อต่ำกว่า B ไม่ได้

(วาณิช, 2528: 166)

มีวิชาอีกวิชาที่ฉันเข้าไปเรียนคือวิชา LIFE DRAWING

(วาณิช, 2528: 221)

มหาวิทยาลัยที่ฉันเรียนนี้ชื่อเต็มมันชื่อ California state University at Long Beach

(วาณิช, 2528: 154)

แล้วก็มืออย่าง How are you going to make it today ก็คล้าย ๆ ฮาว อาร์ ยู แต่ไม่ใช่ตอบเหมือนกัน ประโยคนี้จะตอบว่า I will try to make it แล้วก็อาจเจอคำทักของพ่อมีตบางคนว่า What do you say อย่างนี้กว่ามันถามหาเรื่อง คำตอบทั่ว ๆ ไป ก็คือ I say fine หรืออีกคำหนึ่งที่ไ้มีคชอบทัก คือ What's happened ซึ่งไม่ต้องสาธยายว่ารถแล่นทับหางหมาหน้ากระทรงมหาดไทยให้ชั้ยยาว ตอบว่า Nothing คำเดียว

(วาณิช, 2528: 183)

1.3 การเล่นคำ

การเล่นคำเป็นศิลปะอย่างหนึ่งในงานเขียนที่จะเพิ่มความสนุกสนานสร้างสีสันแห่งท่วงทำนองแต่งให้ชวนอ่าน ชวนติดตาม เช่น

1.3.1 คำซ้ำ

คำซ้ำ หมายถึง คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วย ซึ่งเหมือนกันทุกประการ หรืออีกนัยหนึ่ง การพูดหรือเขียนคำใดคำหนึ่งอีกครั้งทำให้เกิดคำซ้ำ เช่น เด็ก ๆ สาว ๆ หมู่ ๆ หลาน ๆ คำ ๆ แดง ๆ สวย ๆ ดี ๆ ในการเขียนคำซ้ำจะใช้เครื่องหมายไม้ยมกแทนคำที่ซ้ำ ในภาษาไทยคำทุกชนิดซ้ำได้ แต่ไม่ใช่ว่าคำทุกคำในแต่ละชนิดจะซ้ำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความหมายของคำและบริบท (วัลยา และคณะ: 62) และ (สนิท: 21) เช่น

1.3.1.1 การใช้ไม้ยมก

ถ่วงอกเดี๋ยวนี้เขาขายเป็นถุง ๆ ตามซูเปอร์มาร์เก็ต เทใส่ชามไม่ต้องล้างน้ำ เขาล้างมาแล้ว และก็ เป็นแบบปลอดสารพิษ ใส่ซีอิ๊วขาวออก ๆ ๆ ซีอิ๊วดำนิดหนึ่ง น้ำมันหอยนิดหนึ่ง ตั้งกระทะใส่น้ำมันให้ร้อนจัด เทถ่วงอกในชามนั้นลงไป ผัดคลุกพีบ ๆ ๆ... ๆ ๆ เสร็จ

(วาณิช, 2543ก: 19)

ทวนรถเดินมาหาผมสองสามก้าวและหยุดยืนเฉย ๆ เขามองดูผมเดินเข้ามาหาเขานิ่ง ๆ และยิ้มฝืน ๆ ให้ผม

(วาณิช, 2535: 89)

ถ้าแม่คุณจ้อมเตาได้ คุณจ้อมก็คงจะเตาได้ ผมคิดถึงตอนที่ไรแล้วให้เคอะ ๆ เงิน ๆ เก้ ๆ กั๊ง ๆ ทุกทีไป ซ้ำเลื่องคุณจ้อมก็ไม่เห็นที่ทำอะไรจากเธอ

(วาณิช, 2535: 263)

อย่างปี่นี้ผมกำลังคิดว่าออกจะเจียบ ๆ เหงา ๆ เฉา ๆ เฉย ๆ อยู่สำหรับการได้รางวัล

(วาณิช, 2537ข: 96)

เรื่องเครื่องดนตรีทั้งหมดที่มีในโลกนั้นผมพอจะเล่นเป็นงู ๆ ปลา ๆ อยู่เพียงอย่างเดียวคือ
หีบเพลงปาก

(วาณิช, 2541ข: 93)

เส้นทางที่คุ้นแผนไป ๆ มา ๆ ระหว่างเมืองกาญจน์กับสุพรรณก็น่าจะเป็นถนนเส้นที่ไป
พนมทวนนี่แหละ

(วาณิช, 2541ก: 125)

เจ้าเกียรติศักดิ์มาอยู่กับผมใหม่ ๆ ยังเด็กมาก

(วาณิช, 2543ข: 36)

ตอนอยู่เมืองไทยฉันก็เขียนถวายไปหลายศาลอยู่ นึก ๆ ก็บาปนะ

(วาณิช, 2528: 210)

เรื่องประเภทไม่มีเหตุผล อยู่ ๆ ก็มา อยู่ ๆ ก็ไป

(วาณิช, 2538ก: 31)

การนั่งอยู่ทั้ง ๆ ที่ข่าวดี ๆ เกี่ยวกับตัวเองไม่ใช่เรื่องจริงนั้น

(วาณิช, 2537ข: 40)

1.3.1.2 ซ้ำคำแบบมีคำหรือข้อความคั่น เช่น

อ่านแล้วอ่านเล่า อ่านซ้ำอ่านซาก

(วาณิช, 2541ข: 11)

เพียงแต่อยากเห็น อยากมาดู อยากมารู้ อยากเป็นคนเด่น

(วาณิช, 2541ข: 41)

แต่เนื่องจากผมไม่ใช่คนที่ชำนาญการเพาะปลูกและไม่ได้มีเจตนาจะทำการเพาะปลูก ผม
จึงไม่ได้เพาะปลูกอะไรมากมาย

(วาณิช, 2543ข: 13)

เพื่อนที่คุ้น ๆ ก็มีจึงกำประจําอยู่สองตัว มีงูเขียวหนึ่ง งูหางมะพร้าวหนึ่ง คางคกนับไม่
ถ้วน อังอ่างนั้นนับไม่ถ้วน แมลงวันนับไม่ถ้วน ยุงนับไม่ถ้วน ตัวตะเข็บนับไม่ถ้วน

(วาณิช, 2543ข: 17)

สำหรับผมแล้วโรแมนติคก็คือโรแมนติคนะครับ โรแมนติคเพื่อโรแมนติค ไม่ใช่โรแมนติค
เพื่อชีวิต ไม่มีโรแมนติคเพื่อประชาชน โรแมนติคเพื่อภูมิปัญญาพัฒนาสมอง ไม่เอา ไม่เอาเลย มี
อะไรที่มีปัญญาสมทบมาด้วย ผมว่ามันไม่โรแมนติค

(วาณิช, 2548น: 76)

ฉันเดินไปเดินมาเดินมาเดินไป เพราะไม่รู้จะทำอะไรนอกจากเดินไปเดินมา ขึ้นข้างบนลง
ข้างล่างลงข้างล่างขึ้นข้างบน ลงขึ้นหลายหนขึ้นเสียจนเมื่อยขา นั่งดูทีวีก็เซ็ง เดินดูของก็เซ็ง ความ
ที่ไม่รู้จะทำอะไรฉันเลยขึ้นบันไดเลื่อนเล่น บันไดลงกับบันไดขึ้นมันอยู่ติดกันฉันขึ้นแล้วก็ลงลง
แล้วขึ้นอยู่อย่างนั้น ไม่ได้นับหรือกว่าขึ้นไปแล้วก็เที่ยวลงมาแล้วก็เที่ยวมันคงเยอะหนหรือเพราะ
ฝรั่งผู้ชายคนหนึ่งซึ่งคงสงสัยเต็มแก้วว่า ฉันขึ้นลงหาวิมานอะไร

(วาณิช, 2528: 42)

เด็กฝรั่งถูกเลี้ยงให้ช่วยตัวเองทุกอย่างเมื่ออยู่ในวัยที่คิดว่าต้องทำได้ ขึ้นรถเมล์เอง หาที่นั่ง
เอง นั่งไม่ดีก็คะมำลงมาเอง แล้วก็ต้องลุกขึ้นเอง

(วาณิช, 2528: 123)

คำพรคำพระคำพูดคำผันคำผลคำ โผล่อะไร

(วาณิช, 2528: 206)

ผมเป็นคนชอบคิดชอบค้นชอบเดาและชอบเถียง

(วาณิช, 2548ค: 76)

ไม่คิดจะหาบ้านใหม่มีบ้านใหม่อะไรอีกแล้ว ไม่มีปัญญาไม่มีรสนิยมและไม่มีสตางค์

(วาณิช, 2548จ: 76)

1.3.1.3 ซ้ำคำชนิดเปลี่ยนเสียง

การซ้ำคำประเภทเปลี่ยนเสียงนี้อาจจะเปลี่ยนเสียงส่วนใดส่วนหนึ่งของคำ อาจจะเปลี่ยนเสียงสระหรือเสียงวรรณยุกต์ เช่น

อย่าคิดว่านี่จะเป็นเรื่องใหญ่ หรือคิดว่าไม่เอาแล้ว ไม่ประกาศดีกว่า กบฏกะแบดอะไรไม่รู้ ฟังดูน่ากลัวพิลึก

(วาณิช, 2544: 16)

ผมไม่ได้มีปมด้อยปมเดียวอะไรดอกนะครับ

(วาณิช, 2541ก: 69)

ไม่ใช่หรอก ไม่ได้มั่งรังมั่งร้ายอะไร อยากจะให้เสียมาเกิดเป็นคนดุ่มมั่ง

(วาณิช, 2543ข: 26)

ข้าวเขียวอะไรกัน ผมกินข้าวที่ไหน ถ้ามส่งเดช ผมไม่ได้กินอะไรมาสองวันแล้ว

(วาณิช, 2543ข: 27)

ครับ ไม่รู้เรื่องเท่าไร ว่าแต่ท่านไปจำเรียนมาจากไหนกันล่ะ ทำไม่ถึงรู้เรื่องปรัชญา
ปรัชญาอะไรนี้ได้

(วาณิช, 2543ข: 49)

มาเรียนภาษาก่อน แล้วค่อยสอบโทเฟลที่นั่น ไอ้โทเฟลโทฝอยนี่เหมือนกัน เขาสอบกัน
โครม ๆ ไม่เห็นมีใครได้สักคน

(วาณิช, 2528: 14)

ผมว่าผมไม่ไปมันแล้วเมืองนั่งเมืองนอก

(วาณิช, 2528: 17)

ที่จริงจะอนุมัติอนุมัติหรือยังไม่เป็นปัญหาสำคัญอะไรหรอก

(วาณิช, 2528: 28)

เดี๋ยวเธอจะค่าเอาเพราะคิดว่าฉันไปกะขบขันขบขันของเธอ

(วาณิช, 2528: 33)

แหม—ถึงฉันไม่รู้เรื่องกฎหมายกฎหมายก็เถอะ

(วาณิช, 2528: 65)

ฉันไม่ได้หิวหิวอะไร

(วาณิช, 2528: 91)

ถ้ากะไม่ถูกไม่กล้ากะ ๆ เขาก็อย่าไปผิดไปทำมันเลยชั่วผิดชั่วผิด

(วาณิช, 2543ก: 28)

“มีเมอะไรกัน ใครเขาจะมาชอบพี่”

(วาณิช, 2535: 29)

1.3.2 คำซ้อน

คำซ้อน หมายถึง คำที่เกิดจากการนำคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาเรียงติดต่อกัน โดยแต่ละคำนั้น มีความหมายสัมพันธ์กันด้านความหมาย อาจมีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน ทำนองเดียวกัน หรือตรงข้ามก็ได้ จุดประสงค์ของการซ้อนคำเพื่อให้ได้ความหมายชัดเจน(วัลยาและคณะ: 55) เช่น

หรือบางทีมีน้ดมีงานอะไร ผมก็ตั้งอกตั้งใจลืมเสียเฉย ๆ

(วาณิช, 2543ก: 38)

แต่ในแวงดวงที่ผมเที่ยวเตร่เฮฮา

(วาณิช, 2543ก: 51)

แต่ถ้าไม่มีใครเต็มอกเต็มใจจะมาเดินเป็นเพื่อนคุณ ไม่มีใครใส่ใจมาประคับประคองคุณ คุณก็ไม่ว่าใครที่จะเหลียวแลความมองหน้ามองหลัง

(วาณิช, 2544: 38)

ฉันก็เริ่มมะงุมมะงาหรา

(วาณิช, 2528: 220)

ว่าจะเรียนวิชาอะไรที่มันกลับไปกู้บ้านกู้เมืองได้

(วาณิช, 2528: 224)

ผมทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ก็หมั่นหมั่นตาทำงานต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่เงยหน้า

(วาณิช, 2535: 119)

1.4 การเล่นเสียง

การเล่นเสียง หมายถึง การที่ผู้เขียนนำคำที่มีพยัญชนะ เสียงสระหรือเสียงวรรณยุกต์ เดียวกันหรือใกล้เคียงกันมาใช้ในตำแหน่งใกล้เคียงกัน เช่น

ประเทศไทยจึงระทดระทวยระทดระทมและเทะไปทุกที

(วาณิช, 2528: 174)

หมูนีสติมันมันซ้ก็จะสติลงไปทุกสแต๊ป เหตุเพราะโรคไม่ค่อยมีสติงค์มันเข้ามาเป็นศัตรู ทำอะไร ๆ ก็ซ้ก็จะตมตามไม่ค่อยจะไต่ตรงตรงตรวจตรา

(วาณิช, 2528: 177)

แต่จะให้พุดสาธยายเหตุการณ์ย้อนย้อนอย่างแม่ตะลุ่มขโมยตลับจากตลาดวังเตลิดหนี ตำรวจไปตามตลับ แต่ไปไม่ตลอดถูกตำรวจล้อมตลับได้ถลัคถลัคถลัคไปติดตาราง

(วาณิช, 2528: 188)

เพราะมันจะเป็นต้นตอของความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยฟู่ฟ่าฟะและฟอฟ่าฟัน(คอร์ปชั่น)

(วาณิช, 2528: 208)

1.5 การใช้คำเลียนเสียงพูด

คำเลียนเสียงพูด หมายถึง คำที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดเสียงพูดของตัวละครเพื่อให้เกิดความสมจริงและสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง สนุกสนาน เช่น

“ตาย พี่เขี้ยวไม่ได้เจอกันตั้งนาน คิดทิ้งคิดถึง

(วาณิช, 2535: 105)

แหม พี่เขี้ยวเนื้อเรื่องมันเลอะเทอะชอบกล อีตาผู้กำกับจะให้แสนนุ่งแต่ชุดอาบน้ำกับชุดนอนนั่นแหละ บ้าบ้า

(วาณิช, 2535: 175)

แล้วก็ไม่ต้องถึงกับไปดึงหูเขามาตะคอกใส่ว่า นี่ชั้นงอนะ ง้อชั้นซิ ทำไม่ถึงไม่ง้อชั้น หาไม่รู้หรือไงว่าชั้นกำลังงอน

(วาณิช, 2544: 41)

คนเขียนหนังสือเก่งและดีอย่างนี้จะหน้าเป็นยังไงหน้า...

(วาณิช, 2548: 76)

“แม่ลือนา มั่วสาว ๆ เขาสวยงาม มีหนุง ๆ มาดิกฟังเยะ เต้ม้งไม้ไค่มีชูตังค์ สู้พ่อลือไม้ไต้”

“พ่อลือนา อีเก่ง เมียสี่คอง ตองอีเอาแม่ลือไปนะ หนุง ๆ จะผูกโคก้งหลายคอง เลี้ยวนา แม่ลือก็เทกจะผูกโคตตายเหมือนกั๊งนา”

(วาณิช, 2532: 81)

ตาดี้ ๆ ละเลงสี่เสี่ยหยั่งกะองุ่นเนา

(วาณิช, 2528: 237)

นิยายที่คุณเห็นว่าดีดี อ่านสนุกสนุนั้น อาจจะกลายเป็นนิยายซังกะบายเรื่องหนึ่งไปในทันทีที่คุณเริ่มเข้าใจ

(วาณิช, 2538ข: 6)

1.6 การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

เป็นวิธีการถ่ายทอดเสียงที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ลม ฝน น้ำ ไฟ ฯลฯ หรือคำที่เลียนเสียงกริยาอาการของคน สัตว์ หรือ สิ่งของ เพื่อเพิ่มอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด เช่น

คุณจ๋อมส่งมือมาจะจับกับผม แต่เจ้าทวนชนติ่มือผมเฉียะหนึ่ง ทำให้ผมขี้มแห้ง ๆ ซักมือกลับ

(วาณิช, 2535: 6)

ถึงตอนนี้ผมหัวเราะก๊าก

(วาณิช, 2535: 63)

ทันใด มีเสียงกรางเอียดดังแทรกเสียงจ๊อกแจ๊กของการพุดคุย เสียงเอี้ยดนี่ดังทอดเป็นจิงหะยาว

(วาณิช, 2537ก: 85)

ฉันงี้ใจหายแวน แหม่มแะ ๆ ดูพอรู้ว่าเป็นอะไรหัวรอ๊กไปเลย แต่ไม่ยักว่าอะไร

(วาณิช, 2528: 40)

1.7 การใช้คำติดปาก

คำติดปาก เป็นคำที่ผู้เขียนใช้พูดจนเคยชินและมาปรากฏในงานเขียน แบบว่า อย่างกะไม่เหลือปากว่าแรง แล้วก็ ฯลฯ เช่น

1.7.1 การใช้คำ “แบบว่า”

พรรคพวกผมคนหนึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีฝีมืออย่างยิ่งในเรื่องการทำอาหารฝรั่ง แบบที่เรียกว่า อาหารฝรั่งเศส มีร้านอาหารของตัวเอง แบบว่ามีลูกค้ามาสั่งจองจึงจะทำ

(วาณิช, 2543ก: 17)

ผัดแบบว่าเพื่อนคนไหนหิวชมชานมากก็เลยจานเลียช้อนได้เลย

(วาณิช, 2543ก: 19)

ผมเองไม่เคยใส่ใจเรื่องอาหารอะไรที่จะกินเพื่อสุขภาพสักเท่าไร ก็กินแบบว่าที่หากินได้ตามปกติ

(วาณิช, 2543ก: 98)

แบบว่าให้ลดลงจนสวมกางเกงได้สบาย ๆ อย่างเดิม

(วาณิช, 2543ก: 98)

เพื่อความสามัคคีก็เห็นทะเลาะโกรธเคืองในเรื่องต่าง ๆ กันอยู่ แบบว่าไอนี้มาร่วมด้วย
กูไม่มา

(วาณิช, 2548ญ: 76)

แบบว่าเป็นคนคบกันมานานนะครับ

(วาณิช, 2548จ: 76)

ผมคิดว่าท่านเป็นคนสบาย ๆ แบบว่า “สบาย ๆ ใจก็คบกันไป” นะครับ

(วาณิช, 2548ด: 76)

พอเป็นอะไรที่แบบว่าครามา มันเริ่มจะมีปัญหาเข้ามาเกี่ยวข้องแล้วครับ

(วาณิช, 2548น: 76)

ปลาแรดหลายตัวของผมนั่น ถ้ามันมีตีนเดินได้ ผมก็จะพามันลงเดินไปตามซอยอวดเพื่อนบ้าน แบบว่างูหมาเดิน เนื่องจากตัวมันใหญ่เหลือเกิน

(วาณิช, 2548ฉ: 76)

...แต่ผมไม่เข้าใจว่าท่านหลงเสน่ห์อะไรในงานเขียนของผม ผมเขียนถึงท่านโดยไม่ได้ออกชื่อ แบบว่าซุก ๆ ซ่อน ๆ ระหว่างบรรทัดไว้ แต่ซุกที่ไรซ่อนที่ไรท่านอ่านเจอทุกทีเลย

(วาณิช, 2548ป: 76)

1.7.2 การใช้คำ “เหลือบ่ากว่าแรง”

แม้จะเป็นเด็กตลาดไม่ได้เป็นลูกชานา แต่ผมก็ไม่รู้สึกเหลือบ่ากว่าแรงอะไรในการเริ่มต้นชีวิตในกรุงเทพ ฯ

(วาณิช, 2548ฎ: 76)

ยังบ้านผมเป็นบ้านรับแขก มีพรรคพวกเพื่อนฝูงมากินเหล้ากินข้าวอยู่ไม่ได้ขาด การทำอาหารทำกับข้าวมีอะหลาย ๆ อย่างมีอะมาก ๆ ก็ไม่ได้เป็นเรื่องเหลือบ่ากว่าแรง มีแม่หญิงที่อป”ซึ่งเป็นทั้งแม่บ้านและแม่ครัวฝีมือดี

(วาณิช, 2548ช: 76)

เปรียบพุนด้วยเสน่ห์ก็ไม่ใช่เรื่องเหลือบ่ากว่าแรง เพราะคุณอาจเรียนรู้การมีเสน่ห์ได้

(วาณิช, 2544: 44)

การแต่งเนื้อเพลงเหล่สำหรับผมนั่น ไม่เหลือบ่ากว่าแรงหรือครับ รวมถึงการแต่งเนื้อเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ

(วาณิช, 2548ก: 76)

1.7.3 การใช้คำว่า “อย่างกะ”

เจ๊กมันฉาบปูนอย่างกะงานจิตรกรรมของแฟรง โคลัน หรือ ฮาดุง

(วาณิช, 2528: 175)

อย่างกะภาษาอังกฤษ นี่จับความตามท้องเรื่องใหม่เลยนะ

(วาณิช, 2528: 180)

กระเทยที่นี้ไม่ได้ปีปประตูดายหรือตายเพราะประตู่ที่ถูกปิดอะไรอย่างกะฟอนฟีฟีไล

(วาณิช, 2528: 189)

ไม่มีเรียกชุปเปอร์ซีเนียร์อย่างกะคณะจิตรกรรมของฉันทัน

(วาณิช, 2528: 189)

คือจะว่าเป็นข่าวใส่ร้ายก็ไม่ใช่ แต่จะว่าเป็นข่าวหวังดีก็ไม่เชิง อย่างกะข่าวที่บอกว่านายกอ
พาสาวสวย 3 คนไปที่นั่นที่นี้

(วาณิช, 2537ข: 40)

ไอ้โฮ...โรแมนติก ผมน่าจะรู้อย่างกะว่าตัวพอง ใจสั้น ที่เดียว

(วาณิช, 2535: 197)

“รถมันคันยาวอย่างกะรถไฟ ของเขาจากัวร์ไว๊ว ของกมุตชูบิชิ” ธงไทยยังมีอารมณ์ขัน

(วาณิช, 2535: 214)

“แหม ท่านพุดอย่างกะคนบวชเรียนมาแล้วอย่างนั้นแหละ” ผมชมอีก

(วาณิช, 2543ข: 49)

1.7.4 การใช้สรรพนาม “ผม”

ผม เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งพบว่าวาณิชใช้คำว่า “ผม” เป็นตัวดำเนินเรื่องในงาน
เขียนของตนเอง ดังนี้

ผมชอบคุยกับจิ้งก่าแต่กว่าจะพูดกันรู้เรื่องก็เล่นเอาเหนื่อย

(วาณิช, 2543ข: 17)

ผมคิดอย่างเดียวในตอนนั้นว่าทำอะไรจะจับพี่เขาเป็น ๆ ได้

(วาณิช, 2541ก: 16)

ผมเคยได้ไปร่วมงานเลี้ยงฉลองแซ่ฮิดของ “กฤษณา อโศกสิน”

(วาณิช, 2541ก: 53)

ผมไม่ชอบทำอะไรที่ต้องแข่งกับเวลาที่มีอยู่จำกัดตายตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาแค่สิบวินาทีหรือหนึ่งนาที

(วาณิช, 2541ก: 71)

พอผมโค่นต้นหางนกยูงทิ้ง จำปีสีนวลต้นนี้ก็งามขึ้น สูงชะลูดขึ้นเรื่อย ๆ

(วาณิช, 2541ก: 78)

ผมชอบตกปลาสด บริเวณไหนมีปลาสดชุมจะรู้ได้เพราะมันจะผูกให้เห็นเสมอ

(วาณิช, 2541ก: 112)

ผมงง ๆ และแปลกใจที่ว่า ถ้ารางวัลซีไรต์เป็นเรื่องของการค้าขายแล้ว มันเป็นอย่างนี้ มีใครเจ็บใจไม่สบายเฉพาะเรื่องนี้หรืออย่างไรกัน

(วาณิช, 2537ข: 26)

ผมจะไม่คิดอะไรเกี่ยวกับการคัดเรื่องเข้ารอบและตัดสินอะไรนะครับ

(วาณิช, 2537ข: 43)

ผมว่าผมเป็นคนโชคดีมากทีเดียวที่มีความเห็นแตกต่างจากนักวิจารณ์ทั่วไปอยู่เสมอมา

(วาณิช, 2537ข: 84)

ผมรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์จะทำเช่นนั้น

(วาณิช, 2537ข: 97)

ผมจำไม่ได้ว่ารู้จักและพบกับไอ้เฮ้งครั้งแรกเมื่อไหร่

(วาณิช, 2541ข: 19)

ผมจำวันแรกที่ผมเข้าโรงจำนำได้

(วาณิช, 2538ก: 23)

ผมมีโอกาสได้อ่านข้อเขียนของใครหลาย ๆ คน

(วาณิช, 2548ข: 76)

ผมจำเนื้อเพลงรู้จักเพลงของทูล ทองใจได้มากด้วยเหตุหนึ่ง

(วาณิช, 2548ค: 76)

ผมจำทิศทางอะไรในเชียงใหม่ไม่ได้แล้วล่ะครับ

(วาณิช, 2548ค: 76)

ผมได้รับจดหมายจากผู้อ่านซึ่งเป็นผู้หญิงสองฉบับ

(วาณิช, 2548ง: 76)

ผมเองก็เคยทำบุญขึ้นบ้านใหม่อยู่หนหนึ่ง

(วาณิช, 2548จ: 76)

ผมลงได้ไปจังหวัดกระบี่ที่เกาะลันตาเมื่อเสาร์อาทิตย์ที่ผ่านมา

(วาณิช, 2548ญ: 7)

ผมเป็นคนหนึ่งที่อ่านเรื่องชุดเหมืองแร่ของคุณพี่อาจินต์ ปัญจพรรค

(วาณิช, 2548ท: 76)

ผมมีความรู้สึกว่่าน้องใหม่รุ่นผมนั้นความอดทนน่าจะสูงกว่าน้องใหม่ยุคนี้ะครับ

(วาณิช, 2548ฒ: 76)

ผมเพิ่งกลับจากญี่ปุ่นครับ

(วาณิช, 2548ณ: 76)

ผมว่าผมคงจะเคยเขียนต้นฉบับที่ชื่อ ”สำนวนไทย”ไปแล้วแน่ ๆ

(วาณิช, 2548ต: 76)

ผมยังไม่ได้กินเหล้าเป็นล่ำเป็นสันในตอนนั้น

(วาณิช, 2548ท: 76)

ผมเคยเขียนกลอนให้อ่านทางช่องเคเสีทีวีเพื่อคุณอยู่นานหลายปี

(วาณิช, 2548ธ: 76)

ผมเขียนหนังสือมานาน ทำมาหากินด้วยการเขียนหนังสือมานาน

(วาณิช, 2548ป: 76)

สาบานว่าเป็นความสัตย์นะครับ ผมไม่ใช่คนก้าวร้าวโหดร้ายอะไรอย่างนั้นเลย

(วาณิช, 2548บ: 76)

1.8 การแทรกบทกลอนและบทเพลง

1.8.1 บทกลอน

ฉันบรรยายความคิดถึงบ้านไม่ค่อยถูกรู้สึกแต่ว่ามันว่าแห้ววังเวงวิเวกไปหมด เหลียวขวาก็
ใจหายเหลียวซ้ายก็ใจเหี่ยวยังไม่เหลียวก็ใจแห้ง มันล้าแล้งในอกเหมือนนกจากรัง คนอยู่หลังก็จะ
แลเซแ่งค้อยอย่างนั้นแหละ

(วาณิช, 2528: 67)

“ใบที่เก่าเข้ตำราว่าฉิบหาย ฝัจะหายลูกจะหกดกได้ถุน จะถูกคนไล่ฆ่าอย่างทารุณ จะ
สิ้นบุญสิ้นสุขทุกประการ แม้นหลับตาเมื่อใดจะไม่ตื่น ถึงแก่ฝันแต่ไฟก็ไหม้บ้าน ขยับตัวผิด
จังหวะจะวายปราน ปลงสังขารเตรียมตัวตายได้แล้วเอย”

(วาณิช, 2528: 210)

1.8.2 บทเพลง

....หอมเอยหอมดอกกระถิน รวยระรินเคล้ากลิ่นกองฟาง....

(วาทิช, 2537ก: 45)

เพราะพี่มันจน คนที่ไหนไม่แล ต้องจากบ้านจากพ่อจากแม่

(วาทิช, 2537ก: 49)

เปรียบเชอเพชรงามน้ำหนึ่ง หวานปานน้ำผึ้งเดือนห้า หยาดเพชรเกล็ดแก้วแววฟ้า
ร่วงมาจากฟ้าหรือไร

(วาทิช, 2548ผ: 76)

มหาลัย ‘ มหาหลอก เด็กชายบ้านนอก เด็กหญิงบ้านนา

(วาทิช, 2548ท: 76)

พ.ศ. สองพันห้าร้อยสี่ ผู้ใหญ่ลี้ตีกลองประชุม

(วาทิช, 2548ฎ: 76)

ชื่อเรื่องคราวนี้ตั้งว่า ป่าเหนือเมื่อน้ำดอกไม้บาน เป็นวรรคขึ้นต้นของเพลง มนต์เมือง
เหนือ....วรรคที่ต่อจากชื่อเรื่องก็จะร้องว่า

ลมฝนบนฟ้าผ่าน

ฟ้ามองดั่งม่านน้ำตา

น้ำฝนหล่นจากปากฟ้า

ขังแก่งเหมือนแอ่งน้ำตา

ไหลตกจากผาแว่วฟัง

(วาทิช, 2541ก: 135)

ร้อนลมหน้าแล้งใบไม้แห้งร่วงลอย หล่นทยอยเกลื่อนตาไหลตามกระแส่น้ำพา
ลอยมาพร้อมกลีบดอกไม้

(วาทิช, 2541ก: 136)

ทะเลนั้นเป็นเหมือนถิ่นของเรา
 จะขอเฝ้า ทรายจนชีวิตเราสิ้น
 ยามคลื่นซัดกระเซ็น เข้าเย็นสำเนียงเคยชิน
 เลือดไหลริน เพื่อคงเกียรติของนาวิ

(วาณิช, 2541ก: 154)

เพลงชมดง

ลูกหว้าร่วงวายุกาเหว่าเสียดายลูกหว้า
 ทีกาเหว่าไม่มาลูกหว้าไสว
 กาเหว่าบินมาทำไมลูกหว้าร่วงหมด
 กาเหว่าต้องอดสลดใจ

(วาณิช, 2541ก: 135)

โลกนี้อัจจัง อย่าหวังนึกแน่	ไม่เที่ยงไม่แท้ยอมแปรเปลี่ยนไป
กาเหว่าอดหว้าเหมือนดั่งข้าหมดหวัง	วิมานรักพังพลาตปลั่งเปล่งไฟ
น้ำตالاไทร	เทพารักษ์ร่มไทรสาขา
อ้อมสมพานางน้องมา	ให้ข้าเถิดหนาพระไทร
มีน้ำตาข้าหลังรินจากใจ	ขอหลังไว้ล้างเท้าเทวดา

(วาณิช, 2541ก: 80)

อะเบสสมอพลัน	ออกสันดอนไป
ลัดไปเกาะสีซัง	จนกระทั่งกระโจมไฟ
เที่ยวหาข้าศึก	มิได้นึกจะกลับมาใน
ถึงตายตายไป	ตายให้แก่ชาติของเรา

(วาณิช, 2541ก: 153)

จะร้องเพลงนี้อย่างไรพอจัน ก็อาจจะเป็นเพลง “ไวพจน์ลาบวช”.. “ยี่สิบเอ็ดมิถุนาขอลาบวชแน่ แทนคุณพ่อแม่ที่เลี้ยงดูมา แพนเพลงทั้งหมดไวพจน์ต้องลา...”

(วาณิช, 2548ก: 76)

มีเพลงเกี่ยวกับชวานาโงคะ อย่าดูหมิ่นชวานาเหมือนดังตาสี เอาตีนนาเป็นที่พำนักพักพิง
ร่างกาย

(วาณิช, 2532: 14)

เปิบข้าวทุกคราวคำ จงสูจ้เป็นอาจินนะคะ เห่งอูที่สุกินจึงก่อเกิดมาเป็นคน

(วาณิช, 2532: 14)

“หากจะรักแล้ว รักใครก็จงรักเถิด ความรักบรรเจิดพริ้งเพริศหนักหนา ชีวิตคนเรานั้นเหลือ
ลือคณา อย่ารอช้าปล่อยเวลาให้ผ่านไป” ผมชอบความคิดและโวหารสูงแจ้วตรงนี้มาก “หากวันใดที่
แสงทองของชีวิตผ่าน โลกตระการพลันมีดครีมหอมเหม่อ วาระนั้นจะได้ดีดีไฟรักปรนเปรอ
หล่อเลี้ยงบำเรอ ต่อชีวิตให้ชื่นบาน”

(วาณิช, 2548ค: 76)

จำได้ว่าคุณพี่ชาญ เย็นแฉ ไปด้วยและพี่เขาร้องเพลง เพลงที่ขึ้นว่า “ลอยเรือต้องดำไปตาม
สายชล แจ่มกระจ่างกลางหนได้ยลนวลจันทร์ เพ็ญส่องผิวปรางนางนวลชวนให้ใฝ่ปอง งามคล้าย
ดังทองทาบทาพิวนาง

(วาณิช, 2548ฐ: 76)

2. ลีลาภาษาในการใช้คำให้เกิดภาพ

2.1 การใช้คำอุปมา

อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยธรรมชาติแล้วมีสภาพที่แตกต่าง
กัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกันและใช้คำที่มีความหมายว่า เหมือน หรือ คล้าย เป็นคำแสดงการ
เปรียบเทียบเพื่อเน้นให้เห็นจริงว่าเหมือนอย่างไร ในลักษณะใด เช่น เหมือน คล้าย ดู ดูราว
ประหนึ่ง เพียง ดัง แจก กล ฯลฯ

ดวงตาของยายก็แจ่มใส ดูราวกับว่าอาการไข้ของยายหายไปหมดสิ้น

(วาณิช, 2537ก: 27)

ตลอดจนลายดอกไม้สลักลึที่ประดับเป็นจังหวัดรอบศาลางามอร่ามราวกับศาลาแห่งนี้
ประดับด้วยดอกไม้สีทองจรัสพราว

(วาณิช, 2537ก: 79)

ง่ายเหมือนการฉีกกระดาษชำระ

(วาณิช, 2544: 17)

ผมรู้สึกตัวเองเหมือนตกอยู่ในวงล้อมของสัตว์ร้ายชนิดหนึ่งที่ยังมองผมอย่างประสงคร้าย

(วาณิช, 2528: 22)

พวกเห็บหมาป่าบอพวกนั้นก็ปลื้มกันราวกับเวียดกงตอนเห็นอเมริกันลอยทัพจากเวียดนาม
ลุกขึ้นเดินกองกำลังวิงสโ ลว์กันเป็นที่ครึกครื้น

(วาณิช, 2543ข: 38)

แม่มีคั่นก้นนอนเหมือนคอแตร

(วาณิช, 2528: 58)

มือที่เคยนุ่มเหมือนเทียนกลิ้ง

(วาณิช, 2528: 119)

แหม ฉันละเจอคนโง่เหมือนควายมาก็หลายคนแต่ไม่ประทับใจในความโง่เท่ากับแม่ดารา
ห้าตำลึงคนนี่เลย

(วาณิช, 2528: 228)

ใช่แล้ว...มันใหญ่ราวกับแม่ไก่ตัวอ่อม ๆ ทีเดีย

(วาณิช, 2537ก: 93)

การเตรียมตัวจะดัมแกลงนั้นไม่ได้เป็นเหตุแห่งการหวีดร้องที่กังวานราวกับหอนั้น แต่เป็น
เพราะขณะที่เธอคว้าหม้อแกลงมานั้น เจ้าหางมะพร้าวตัวหนึ่งอึดแน่นอยู่ในหม้อ

(วาณิช, 2543ข: 26)

มีวแต่ใช้สายยางอยู่นั้นแหละ น้ำออกมาอย่างกะเยี่ยวหนู

(วาณิช, 2543ข: .87)

มือทั้งสองที่เป็นอิสระของเธอพยายามจะงัดคั้งมือหยาบนั้นออกจากปากนัยน์ตาเบิกกว้าง
อย่างตื่นตระหนกเต็มที พยายามจะส่งเสียงแต่ไม่มีเสียง ใครอีกคนหนึ่งมาทางด้านข้าง เธอเห็นมัน
เคลื่อนเข้ามาราวกับเงาของผีร้าย

(วาณิช, 2532: 159)

ลุงทิมคิดขณะที่หมุนตัวจะเดินกลับ แล้วแกก็เหวี่ยงไปทั้งตัวเมื่อร่างที่ดำยาวที่แกกำลัง
มองหานั้นปรากฏขึ้นตรงหน้าราวกับการมาของปีศาจ

(วาณิช, 2532: 393)

น้ำตาของไหมแก้วทะลักออกมาราวกับสายน้ำ

(วาณิช, 2532: 444)

ถ้าหากหัวใจเป็นแก้ว ก็ราวกับว่ามันจะแตกยับยับขึ้นไม่ได้

(วาณิช, 2532: 597)

จากลีลาการเลื้อยช้าเชื่องในยามที่ปราศจากศัตรูกล้ากรายเข้ามารบกวนในปริมณฑลนี้
ดูราวกับว่า มันคือสัตว์เลื้อยคลานธรรมดาที่ไร้ซึ่งพิษสง

(วาณิช, 2532: 603)

สีแดงเข้มของกลีบดอกหางนกยูงเหมือนสีเลือดประอะเปื้อนบนผ้าเช็ดหน้าสีขาว

(วาณิช, 2537ก: 185)

หนุ่มเขาทักสวัสดีจะคำเดียว สั้นพับ ๆ ราวกับไปป้าขึ้นสมอง

(วาณิช, 2544: 66)

หมอนี่ใจดีอย่างกะพระ(รุ่นเก่า)

(วาณิช, 2528: 167)

แสนเสน่ห์เปรียบเหมือนตุ๊กตาชาวสะอาด

(วาณิช, 2535: 21)

อาการร้องไห้ของแสนเสน่ห์หยุดก็กราวกับรถเบรค

(วาณิช, 2535: 49)

พี่เขียวเทเหล้าเข้าปากอย่างกะกรอกน้ำใส่ไห

(วาณิช, 2535: 131)

2.2 การใช้คำอุปลักษณ

อุปลักษณ คือการเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำแสดงการเปรียบเทียบว่า เป็น หรือ คือ ความหมายลึกซึ้งกว่าอุปมา เช่น

นี่ถ้าฉันเป็นหมาฉันก็ฉีครครบทุกเสาไฟฟ้าแล้ว

(วาณิช, 2528: 65)

เพราะแม่คนนั้นมองฉันอย่างกับฉันเป็นเปรตไปขอไถ่บาป

(วาณิช, 2528: 76)

อายม้วนเป็นกึ่งก็อ นิ่งนึ่งเป็นจิ้งก่า

(วาณิช, 2528: 123)

ไม่ต้องบิคมือบิคไม่เป็นตะโกดัดอย่างนั้นหรอกนะ

(วาณิช, 2544: 69)

ไม้บรรทัดนั้นถือว่าเป็นไม้เรียวประจำชาติได้อีกอย่างเหมือนกัน

(วาณิช, 2541ข: 224)

ไม่ใช่กับฉันเถียงจอด ๆ เป็นปรอทลงไฟ พอกับแฟนแล้วซึ่งเป็นงูเหลือม

(วาณิช, 2528: 158)

2.3 การใช้บุคลาธิษฐาน

บุคลาธิษฐาน เป็นโวหารที่ใช้ภาษากับสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ให้เสมือนมนุษย์ แสดงกริยาอาการ ความรู้สึกนึกคิดได้เหมือนมนุษย์ เช่น

เจ้ากอดสะระแห่นดำผมชนิดที่ผมจกต้องจำไว้จนวันตายว่าจะไม่ทำดั่งนั้นอีก

(วาณิช, 2543ข: 14)

เจ้าพูดซอมนั้นยิ่งแล้วใหญ่ มันนิ่งไม่พูดจาอะไรเลยเป็นเวลาสามวัน

(วาณิช, 2543ข: 14)

“เฮ้ย คุณจะมารู้อะไร” เจ้าฝรั่งงวนว่าพลงสะบัดเมินไปจากผม

(วาณิช, 2543ข: 20)

ตะเจีบน้อยมองหน้าผมอย่างไม่สบอารมณ์นัก

(วาณิช, 2543ข: 25)

ผมรู้ในเช้าวันหนึ่งว่าอันตรายกำลังคืบคลานมาถึงเพื่อนรักเพื่อนไคร่ของผม...บรรดาต้นไม้ในบ้าน

(วาณิช, 2543ข: 59)

ความแห้งแล้งหนาวเย็นเดินทางมาถึงบ้านของผมในเดือนธันวาคม

(วาณิช, 2543ข: 77)

ประตูของเจ้า 125 ผีตีเปรี้ยงเข้ากับเสาเฟลต เค็งกลับมาจะเอ้กับหัวเข้าผม มันขมน้ำหนีบหัวเข้าผมแน่นสนิทอยู่กับข้างรถ

(วาณิช, 2537ก: 161)

อีตัวจีเกียจประจำตัวโผล่ออกมาเลย ถ่ายหน้ากับผมเป็นเชิงบอกว่าอย่าเลย อย่าเลยดีกว่า

(วาณิช, 2548ช: 76)

นี่ฉันก็กระเด็นฉิวลงไปยิ้มเหย ๆ อยู่ในชม เป็นข้อบนของนิ้วกลางซ้าย มันคงจะน้อย ใจฉันอยู่โห่หรือ รักใคร่กันมาตั้ง 27 ปี

(วาณิช, 2528: 178)

2.4 ภาพพจน์แบบประชดประชัน

เรื่องมีลูกออกเต้าในอเมริกามันแพง เพื่อนฉันคนหนึ่งมาอยู่ที่นี้ได้ 2 ปี ตอนฉันมาเมียมัน ท้องแก่ไปฝากท้องกับหมอค่าฝากท้องจ่ายล่วงหน้าไปแล้วเกือบ 500 เหรียญ ซึ่งอุปกรณ์ลูกอ่อน อีก 200 กว่า เหรียญ ดีเป็นเงินไทยโดยสรุปแล้วประมาณหนึ่งหมื่นห้าพัน แหมคิดแล้วใจหาย บ้านฉันที่สุพรรณฯ ออกลูกทีหนึ่งเสียเจ็ดบาทห้าสิบสตางค์ ขายโทหมอด้ายท้ายตลาดเป็นคนทำ

(วาณิช, 2528: 40)

ทำไมผมถึงเก่งตรงนี้ก็ไม่รู้ มีอีกร้อยแปดพันเก้าที่ผมอยากเก่ง แต่ก็ไม่เก่งได้เหมือนที่อยาก ปวกเปียกป้อแป้ในทุกเรื่องที่ยากเก่ง คิดฟุ้งซ่านไปทำไม

(วาณิช, 2548ค: 76)

โทรศัพท์ในอเมริกาเหมือนกัน ไม่มีไอที่น้ำท่วมแล้วเสียหรือขอติดโทรศัพท์ที่หนึ่งรอกัน ครั้งศตวรรษ

(วาณิช, 2528: 265)

ความแตกต่างของไทยกับอเมริกันนั้นดูมันจะแตกต่างกันไปทุกแง่ทุกมุมทุกชุมชน ความแตกต่างทางฐานะเป็นเรื่องธรรมดา เพราะประเทศมันรวยเหลือคณแต่ประเทศเราจนจับจิด...ไอสิ่งที่เราพยายามกระเเย่กระแห่งทำให้เป็นอย่างเขาให้เท่าเขา สร้างศูนย์การค้าี่สร้างโรงแรมชั้นหนึ่ง ี่ส่งนางสาวไทยไปประกวดนางงามจักรวาลี่ ไอการประกวดนางงามทั้งหลายนี้ไม่ต่างกับการประกวดหมาเท่าโห่หรืออก ได้รางวัลก็ค่าตัวแพงขึ้นอีกหน่อย

(วาณิช, 2528: 269)

3. ลีลาภาษาในการใช้ประโยค

จากการศึกษางานเขียนของวณิชแล้ว พบว่าผู้เขียนมีการใช้ประโยคตามลักษณะประโยคในการสื่อสารดังนี้

3.1 การใช้ประโยคในการสื่อสาร

3.1.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ

ประโยคแจ้งให้ทราบ เป็นประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ

3.1.1.1 ประโยคบอกเล่า รูปแบบประโยคเป็นประโยคที่แสดงในภาคประธาน และภาคกริยา เพื่อต้องการบอกให้คนอื่นรู้ว่ากำลังทำอะไร ที่ไหน เกิดขึ้นอย่างไร

ขยเดินออกไปวางทัพพีและคว่ำขันบาตร

(วณิช, 2537ก: 18)

ผมล้างแผลจนสะอาดแล้วใช้พลาสติกปิดแผลไว้

(วณิช, 2537ก: 105)

ผมวางสร้อยคอทองคำเส้นนั้นลงที่หน้าเคาน์เตอร์สูง

(วณิช, 2538ก: 24)

ผมได้รับจดหมายจากผู้อ่านซึ่งเป็นผู้หญิงสองฉบับ

(วณิช, 2548ง: 76)

3.1.1.2 ประโยคปฏิเสธ มีคำว่า ไม่ ไม่ใช่ ไม่ได้ ประกอบในประโยค เช่น

ผมไม่รู้ว่าผมทำอะไรลงไป

(วณิช, 2537ก: 47)

ผมไม่ควรสนใจเธอไปมากกว่านี้

(วาณิช, 2537ก: 174)

ผมไม่ได้แวะไปหน้าโรงแรมอัมรินทร์อีกเลย

(วาณิช, 2537ก: 213)

ผมไม่เคยรู้สึกว่าคุณเล็กเลยนะครับ

(วาณิช, 2538ก: 152)

ความฉลาดนี้ไม่ค่อยเกี่ยวกับเรื่อง ไอคิวนัก

(วาณิช, 2544: 14)

ผมจำไม่ได้ว่าครอบครัวของผมอพยพมาอยู่ที่ตลาดบ้านสุคแห่งนี้เมื่อวันที่เท่าไร

(วาณิช, 2541ข: 10)

ยายไม่กลัวอย่างอัสสัมเข้มนักแล้ว ยายไม่กลัวเป็นลมจมน้ำตาย

(วาณิช, 2537ก: 15)

ผมไม่เสียใจเลยจริงๆ ผมรักเวลาในช่วงนั้นมาก

(วาณิช, 2537ก: 120)

ผมไม่ได้เป็นชายใจพระมีธรรมะในใจอะไรอย่างนั้นดอก ผมไม่ต้องการให้เรื่องของผมกับ
แสนเสน่ห้จบลงในแบบที่ไม่คาดคิด

(วาณิช, 2535: 30)

3.1.2 ประโยคถามให้ตอบ

ประโยคที่ใช้ในการถามให้ตอบคือประโยคคำถาม ซึ่งมีคำวิเศษณ์แสดงคำถาม (คำไม่ชี้เฉพาะ) เช่นคำว่า ใคร อะไร ที่ไหน ทำไม เมื่อไร อย่างไร หรือ หรือไม่ ประกอบใน ประโยค เช่น

“คุณกลัวอีกาตัวนั้นใช่ไหม”

ผมพยักหน้า

(วาณิช, 2537ก: 110)

“นั่งเรือเล่นกันไหม”

“ไม่ไหว”

(วาณิช, 2532: 88)

“ที่อยู่ไหน” ผมถามต่ออีก

“เออ...ถามให้มันเข้าใจเรื่องอย่างนี้ซะวะ อยู่คลองจั่น แล้วจะพาไปคว่างเมื่อไหร่ล่ะ”

ทวนธนอารมณ์ดีขึ้น

(วาณิช, 2535: 8)

เคยเป็นเหมือนผมไหม ผมเคยชอบผู้หญิงมาเป็นสิบ

(วาณิช, 2537ก: 243)

มีใครเห็นเขาทำไมเสียบฝ้ายเป็นที่ระลึกไหม

(วาณิช, 2544: 110)

3.1.3 ประโยคบอกให้ทำ

ประโยคบอกให้ทำหมายถึงประโยคคำสั่ง ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีคำกริยาในประโยค หรือจะมีเพื่อเน้นความหรือบอกให้รู้ตัว เช่น

“คุณต้องนอนที่นี่แล้วล่ะคะ ดิฉันไม่ไว้ใจเจ้างูตัวนั้นเลย”

(วาณิช, 2532: 256)

“มาเดินแบบ มาเร็ว ๆ นะ เพราะงานจะเลิกแล้ว

(วาณิช, 2535: 23)

3.2 การใช้ประโยคสั้น หมายถึง ประโยคที่มีจำนวนคำน้อย ไม่มีการขยายคำหรือขยายความมากนัก ส่วนประกอบของประโยคจะมีภาคประธานและภาคแสดงและมีคำขยายที่ไม่ซับซ้อน เช่น

“จ่ายชอบเขียนรูปค่ะ” คุณจ้อมหันมาพูดกับผม

“จะสอบคณะอะไรคะ”

“จ่ายอยากเรียนคณะอะไร”

“คณะจิตรกรรมค่ะ” เธอตอบผมอาย ๆ อาจเป็นเพราะเธอไม่ค่อยมั่นใจนัก

(วาณิช, 2535: 44)

ผมเป็นลูกคนสุดท้อง

(วาณิช, 2538ก: 108)

แม่ผมนั่นเป็นลูกยอดกตัญญู

(วาณิช, 2538ก: 109)

3.3 การใช้ประโยคยาว หมายถึง ประโยคที่มีการขยายความแก่กันในกลุ่มประโยค มีการเล่นสำนวนเพื่อให้ตีความ มีการเรียบเรียงด้วยความเรียบง่าย กระชับ ได้รับความชัดเจน เช่น

มีรถเก๋งส่วนตัวคันหนึ่งวิ่งมาเทียบข้างฟุตบาทที่ชมกำลังเดินพร้อมเปิดกระจกลมว่าจะไปไหนพี่ชาย

(วาณิช, 2537ก: 214-215)

ผมไปหาคุณจ้อมที่ทำงานของเธอในตอนบ่าย ความจริงผมอยากนัดเธอตอนเช้า เพื่อที่ว่าตอนบ่ายหรือหลังจากเสร็จธุระผมจะได้เลยไปดูบ้านที่ผมรับเหมาก่อสร้างได้

(วาณิช, 2535: 35)

เมื่อเห็นเจ้ากาทัวนี้ในแสงแดดยามเช้า ทำให้ผมรู้สึกดีขึ้น มันไม่น่ากลัวเหมือนที่เห็นในตอนกลางคืน หรือจะเป็นที่การมองของมัน

(วาณิช, 2537ก: 104)

ผมไม่เคยทำอะไรได้เรื่องเลยสักอย่างในเรื่องการพนัน รู้สึกตัวเองว่าหัวทึบเต็มที ไม่ว่าจะ
ในเรื่องพนันอะไร ดีโก้ กัดปลา

(วาณิช, 2541ช: 57)

จากการชันสูตรพลิกศพ ยืนยันได้แน่นอนว่าทั้งสองตายจากการโดนงูเห่ากัด

(วาณิช, 2532: 171)

4. ลีลาภาษาในด้านน้ำเสียงหรือท่าทีของผู้แต่ง

4.1 น้ำเสียงประชดประชัน

ฉันบอกแล้วว่าถ้าอยู่ที่นี้ ไม่ว่าจะไอ้อีกคนนั้นจะรักใคร่กันปานจะเกาช่องงอให้กันได้มาแต่ปาง
ไหนก็ไว้ใจไม่ได้สนิท คุณอำภัสรานันมีคู่มั่นแล้ว เป็นเพื่อนกับคุณเศรษฐานและหน้าซ้างาน
หมั่นนั้น คุณเศรษฐานก็ไปด้วย ชีวิตที่นี้มันเหี้ยมมอหายอย่างงี้แหละ

(วาณิช, 2528: 100)

อย่างนี้เขาเรียกว่ามีมาสเตอร์แปลน ฝรั่งเศสคิดแปลตลกกว่าจะตัดสินใจลงมือสร้าง ของ
ไทยแลนด์เราก็คิดแปลตลกเหมือนกัน คือคิดว่าสร้างตึกงวดนี้ดูจะได้เท่าไร จะต้องถวายนไป
เท่าไร ตัวเล็กตัวน้อยจะได้เท่าไร ตึกราวตึกทรุดพังฉิบหายช่างมัน ตึกจะออกมาเหมือนศาล
พระภูมิขนาดยักษ์ก็ช่างมัน ดูไม่เกี่ยว ดูรู้เรื่องอะไรที่เกี่ยวกับความงามที่ไหน รู้แต่กามกับกิน
ประเทศไทยจึงระทระทวยระทระทมและทะเลไปทุกที

(วาณิช, 2528: 174)

“เอ็งตอบเขาเกือบครบทุกข้อแล้ววะ ยังขาดอีกหนึ่ง เขาว่ารถติดเป็นวรรคเป็นเวรอีกอัน”

“รถติดหรือครับ ก็รถมันวิ่งไม่ได้มันก็ต้องติดซีครับ”

(วาณิช, 2528: 245)

คำตอบแทนนะเหอ สามร้อยบาทห้าร้อยบาท คิดว่าคุณเขียนได้เดือนละเรื่องคุณจะมี
รายได้เป็นอย่างไร ต่อให้คุณกินจืดก็ได้ รายได้เท่านี้ยังไม่พอซื้อจืดกินด้วยซ้ำ

(วาณิช, 2537ก: 220-221)

ผมเองนั้นชอบอ่านเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ โรแมนติกมาตั้งแต่เด็ก และอ่านเรื่องทำนองนี้เรื่อยมาจนโตขึ้น แล้วผมก็คือนักกลอนรักนามกระเดื่องกับเขาด้วยคนหนึ่ง คุณสมบัติหนึ่งของนักกลอนรักก็คือ มีอารมณ์โรแมนติกฟุ้งเฟ้อเหลือเฟือ

(วาณิช, 2548ฉ: 76)

ผมกำลังคิด ๆ อยู่ว่า ระหว่างข้อความ “พิมพ์ครั้งแรกแล้ว” กับ “พิมพ์แล้วพิมพ์อีก” สองอันนี้เนี่ย ควรจะใช้อันไหนดี หรือจะใช้ว่า “พิมพ์ซ้ำพิมพ์ซาก” เพราะฟังดูน่าสนใจ เกมนำรำคาญมากกว่าอย่างอื่น

(วาณิช, 2537ข: 37)

4.2 น้ำเสียงเคร่งเครียดจริงจัง

แล้วนี่หรือคือสถานที่ผลิตปัญญาชน ไม่ได้เป็นที่นี้แห่งเดียวดอก ผมรู้ มันมีอยู่แทบทุกที่ ผมไม่เข้าใจ ถ้าเขาจะผลิตบัณฑิตออกมาเพื่อให้เป็นบัณฑิตใบ้ บัณฑิตพยักหน้า บัณฑิตกุมเป่ากางเกง บัณฑิตไม่มีกระดูกสันหลัง เขาจะเรียกที่นี้ว่ามหาวิทยาลัยอยู่ทำไม

(วาณิช, 2537ก: 61)

“คำไหนครับหยาบ ระยำนะหรือครับ ไครอบรมคุณมาว่าระย้าเป็นคำหยาบ พจนานุกรมทุกเล่มมีบันทึกไว้ทั้งนั้นแหละระย้า ระย้าแปลว่าชั่วเหลือร้ายฉิบหายเหลือสิ้นอัปมงคลเลวทรามต่ำช้า จะให้ผมพูดยาวอย่างนั้นหรือครับ”

(วาณิช, 2528: 246)

ผมเป็นซ้ายและผมเป็นนักเขียน เพราะฉะนั้นผมจึงเป็นนักเขียนฝ่ายซ้าย เป็นนักเขียนวรรณกรรมเพื่อชีวิต ถูกคนรวยและเห็นใจคนจนเสมอ นานี้มน้ำเน่าอะไรทั้งหลายไม่มีโอกาสกระเซ็นมาแปดเปื้อนข้อเขียนของผม ทุกตัวหนังสือที่ผมเขียน ผมกลั่นออกมาจากมันสมอง ไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วน มีแนวคิดที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมที่ดีกว่า เป็นคบเพลิงที่จุดสว่างในใจ นำทางให้แก่ประชาชนผู้เสียเปรียบในแผ่นดิน สะท้อนปัญหาอันเลวร้ายของสังคมที่เสื่อมทราม และมีจุดยืนที่มั่นคงอยู่กับประชาชนผู้ใช้แรงงาน

(วาณิช, 2537ก: 219-220)

4.3 น้ำเสียงร่าเริง

ตัวใครตัวมันนะครับ ผมนั้นรอดตัวแล้ว เกิดแล้ว และยังไม่ตายนะครับ (ฮา)

(วาณิช, 2548ฉ: 76)

เนื่องด้วยกระผมมีความจำเป็นจะต้องเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ เพราะว่าวิชาเหมือนสินค้าอันมีค่าจากแดนไกล ต้องยากลำบากไปจึงจะได้สินค้ามา จึงขอลาออกจากธนาคารเพื่อเดินทางไป กระผมทำงานกับธนาคารยังไม่ครบ 2 ปี จะเรียกร้องสิทธิอันใดคงมิได้ถึงจะเรียกร้องได้ ธนาคารก็คงจะให้ได้

(วาณิช, 2528: 30)

4.4 น้ำเสียงเรียบง่ายตรงไปตรงมา

มาถึงตอนนี้ฉันเองก็ใจคอไม่ดีเพราะรู้สึกเมืองไทยจะร่อแร่เอาจริง ๆ ใจร่อแร่เพราะการรบนั่นเห็นจะพอรับ แต่ร่อแร่เพราะคนของเราเองนี่เห็นที่จะบรบลัย

(วาณิช, 2528: 114)

เมื่อห่อของนอกแล้วก็ห่อคนนอก เมื่อพูดถึงใครที่ไปเมืองนอกกลับมา มักจะพูดว่า ฮุย คนนั้นเขาอยู่เมืองนอกมาตั้งสิบปีนะ คุณนั่นอยู่เมืองนอกมาแปดปีนะ หรือคุณนี่เขาไปเมืองนอกมาแล้วนะแทนที่จะอยากรู้ว่า ไอ้ที่ว่าอยู่เมืองนอกมาแปดปีสิบปีนะรำเรียนอะไรมาบ้าง มีความรู้อะไรจริงที่จะใช้ประโยชน์ในเมืองไทยได้บ้าง ปริณญาที่ตั้งชนตาพระราชที่ไปบ้านนะได้มาจริง ๆ หรือซื้อเขามา

(วาณิช, 2528: 159)

ผมไม่ค่อยได้อ่านข้อเขียนที่เขียนโดยมือใหม่เริ่มเขียน หรือข้อเขียนจากคนที่ไม่คุ้นเคยกับการเขียนหนังสือมาก่อน ถ้าเป็นข้อเขียนเรื่องคาด ๆ ทั่วไป ก็ไม่คิดว่าจะทนอ่านได้หรอกครับ

(วาณิช, 2548ข: 76)

ข้อวิจารณ์

จากผลการวิจัยเรื่อง ลีลาภาษาในงานเขียนของวณิช จรุงกิจอนันต์ นั้น ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

1. ในงานเขียนของวณิช จรุงกิจอนันต์ หลายเรื่องแสดงทัศนคติอย่างตรงไปตรงมา โดยเฉพาะการทำหน้าที่นักวิจารณ์ อาจส่งผลกระทบต่อนักเขียนบางคน ซึ่งสังคมไทยเรายังไม่สามารถยอมรับกับการถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้
2. จากการแสดงทัศนคติเกี่ยวกับการได้รับรางวัลวรรณกรรมต่าง ๆ เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ย่อมเกิดปัญหาในทุกวงการที่มีการตัดสินแพ้ชนะ เพราะมุมมองของมนุษย์แต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ชอบและไม่ชอบต่างกัน ดังนั้นผลการตัดสินให้หนังสือเล่มใดหรือผลงานของใครได้รับรางวัลนั้นขึ้นอยู่กับคณะกรรมการทั้งในด้านความถูกต้องแห่งกฎเกณฑ์ มาตรฐานและบรรทัดฐานว่ามีความเป็นกลางมากน้อยเพียงใด
3. รางวัลวรรณกรรมในปัจจุบันเป็นรางวัลที่องค์กรหรือหน่วยงานเดิมเป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง เช่น รางวัลซีไรต์ รางวัลในงานสัปดาห์หนังสือ รางวัลแว่นแก้ว ฯลฯ ควรที่จะมีหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ให้ความสนใจและร่วมสนับสนุนมากกว่านี้